

Piyasada panik

Son satılan Orhan Peker tablolarının sahte olduğu iddiası ortalığı karıştırdı. **Nokta**'nın yaptığı küçük bir soruşturma, resim dünyasının büyük sahtekârlıklarla dolu olduğunu gösterdi

Birkaç gündür telefonu susmak bilmiyordu. Karşısındaki sesler sürekli değişiyor ama sordukları soru değişmiyordu.

“... Bey benim koleksiyonumdaki tablolar sahte olabilir mi? Eve gelip bir baksanız.”

Müşterilerini kırmamak, daha doğrusu kendi deyişiyle “kaçırmamak” için adının saklı kalmasını isteyen resim ekspertizi, geçtiğimiz

hafta beklemediği anda “fazla mesai” yaptığını söylüyordu. Her sahte tablo iddialarından sonra resim piyasasında yaşanan “benim koleksiyonumda da sahte var mı” paniği bu kez, **Nokta**'daki Orhan Peker haberinin ardından başlıyordu.

Her koleksiyonda sahte var. Kuşku işadamlarının yaptırdıkları incelemelerden sonra ne yanıt aldıkları bilinmez ama **Nokta** ünlü ekspertiz Fethi Kayaalp'ten şu yanıtı alıyordu:

“Bir-iki istisna koleksiyon dışında Türkiye'deki bütün koleksiyonlarda en az iki-üç tane sahte tablo vardır.”

Koleksiyoner avukat Yaşar Özışık da bu genellemeyi doğrularcasına bir anısını aktarıyordu:

“Bir sergiyi geziyordum. Gözüm bir tabloya takıldı. Kısa bir süre sonra başka bir ressamın sergisine gittim. Aynı tabloyu bu sergide de

gördüm. İki ayrı ressam aynı tabloyu üretemeyeceğine göre ortada basbayağı sahtekârlık vardı.”

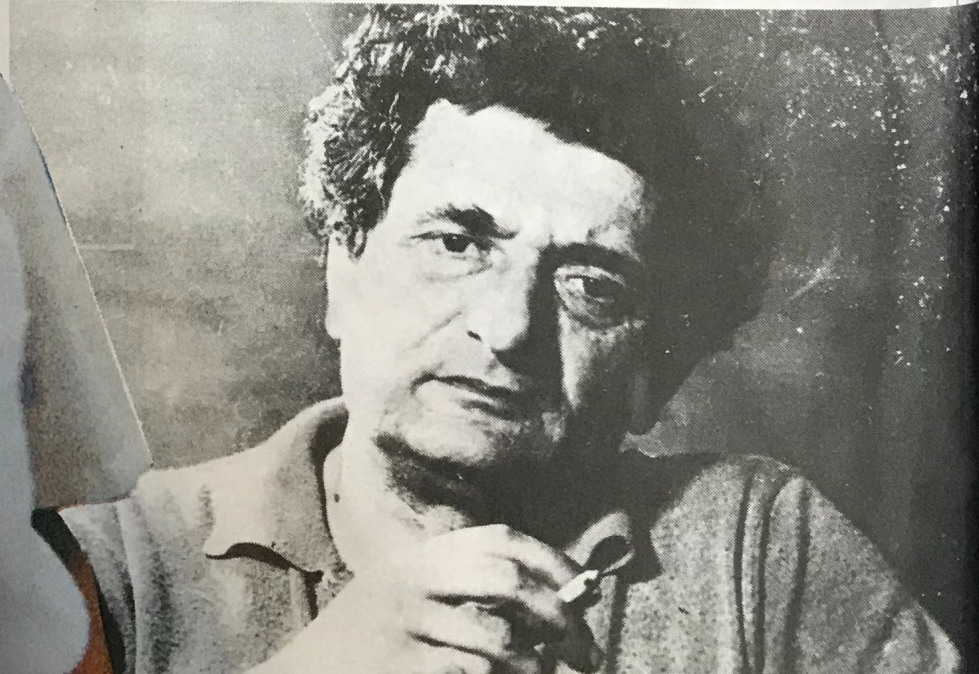
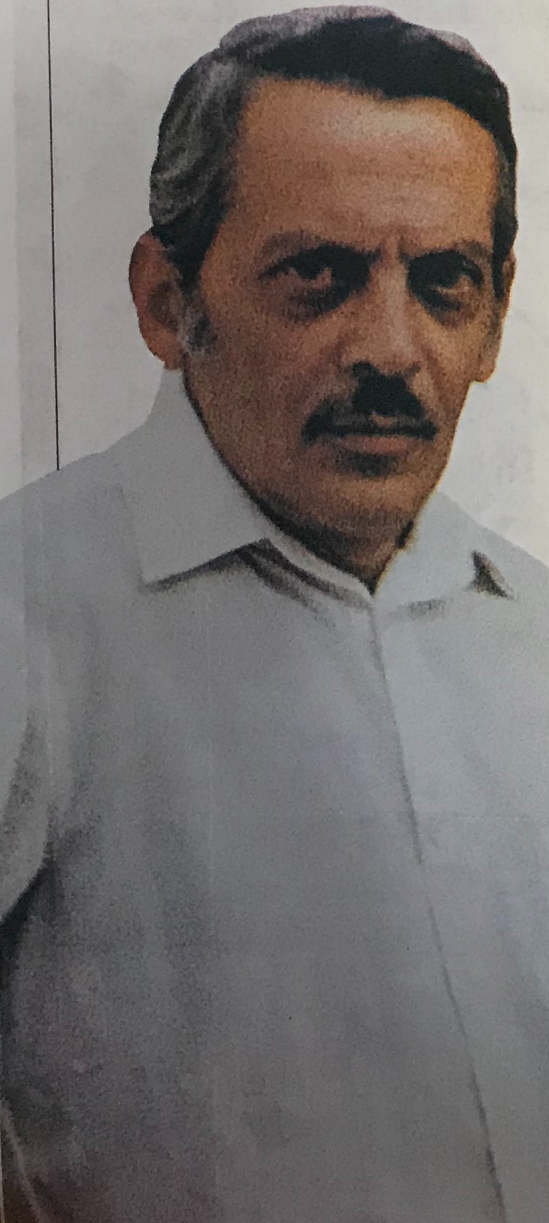
Fethi Kayaalp özellikle yaşamayan ressamların sahtelerine çok sık rastlandığını söylüyordu. Bedri Rahmi öldüğünde de sahtekârlar hiç vakit yitirmemişlerdi. Ölümünden tam bir hafta sonra, Fethi Kayaalp'e ekspertiz için bir Bedri Rahmi getiriliyordu. Sonuç “sahteydi.”

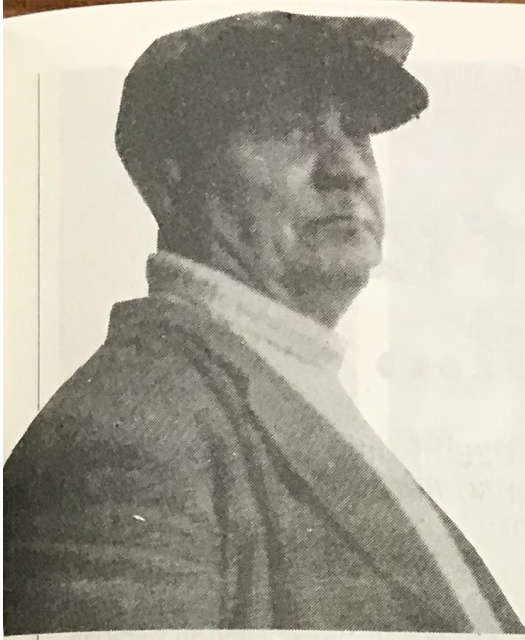
Fikret Mualla enflasyonu. Piyasada hangi ressamın sahtelerine daha çok rastlanıyor? Bu soruya verilen yanıt hiç değişmiyordu. “Bu da bir piyasadır, hangi ressama talep varsa, onun sahteleri çoğalır.”

Sezon başında Hikmet Onat ve Sami Etik sahtelerine çok sık rastlanılmıştı. Şimdilerde ise söylentiler Orhan Peker üzerindeydi. Ama asıl büyük sahtekârlığın Fikret Mualla üzerinde yapıldığı söyleniyordu. İşadamları ve koleksiyoner Ali Koçman da bu söylentileri duyanlar arasındaydı. Koleksiyoncuların uykularını en çok Hoca Ali Rıza'lar kaçırmıştı. Çünkü Sahte Hoca Ali Rıza'lar sahtecilik alanında başa güreşiyordu. Aslında piyasa sahte Rıza'lara çoktan alışmıştı. Deyim yerindeyse kanıksanmıştı. Hikmet Onat, Çallı ve Eşref Üren'de ise son yıllarda belirgin bir artış görünüyordu. Şeker Ahmet Paşa, Halil Paşa da günümüzde sahtecilikten paylarına düşeni alacaklardı.

Ya yaşayanlar. Koleksiyonunda yaşamayan ressamın eserleri

Bedri Rahmi öldüğünde vakit kaybetmeyen sahtekârlar, şimdi Orhan Peker üzerine çalışıyorlardı





Türk resim sanatında en büyük sahtekârlığın Fikret Mualla tablolarında yapıldığı söyleniyor

yok, "kurtardım" diyenler de, Fethi Kayaalp'e bakılırsa "pek kurtulamıyorlardı. Çünkü artık, yaşayan ressamların sahtelerine de cesaret ediliyordu. Neşet Günel ve Ali Avni Çelebi, Kayaalp'in bir çırpıda verdiği isimlerdendi.

Koleksiyonèr Yaşar Öztürk de Ali Avni Çelebi denince birinci ağızdan duyduğu bir anıyı naklediyordu:

"Ali Avni Çelebi'ye bir gün bir subay tablo getirmiş. Bu tablo sizin mi, eğer sizinse imzanızı atar mısınız diye sormuş. Çelebi de benim resmim diyerek, tabloyu imzalamış. Aradan bir süre geçtikten sonra, bir galerici elinde imzalanan resimle Çelebi'ye gelmiş. Yahu bu resim senin değil ama altında imzan

var, nasıl oluyor diye sormuş. Ali Avni Çelebi de şu cevabı vermiş: 'Adam resmin bana ait olmasını çok istiyordu, ne yapayım ben de imzamı atıverdim'..."

Ali Avni Çelebi'nin attığı bir imza ortaya ilginç bir sonuç çıkarıyordu. Eğer bu resim imha edilmediyse, ortada sahte bir Ali Avni Çelebi vardı. Ama bu sahtenin altındaki imza gerçektir. Gerçi bu istisna bir durumdu ama bunun tam tersi oldukça yaygındı. Yani, gerçek resim, sahte imza.

Yaşar Özışık bunun çok doğal olduğunu söylüyordu. Çünkü birçok ressam bazı yapıtlarına imza atmıyordu. Ya beğenmediği için ya da başka bir nedenle. Yıllar sonra ise bu imzasız resimlerin satılması

Peker olayında son durum

Galeri BM'nin sahibi Beral Madra'nın "Rasin'in son sattığı Orhan Peker tabloları sahtedir" iddiası üzerine ortalık karışmıştı. Tabloları Rasin Peker'den alan işadamları, "Ödediğim 21 milyonu geri istiyorum ve tabloları iade ediyorum" derken Nokta'ya konuşan Rasin Peker'in tavrı daha değişik olacaktı. "Gelsin benimle Londra'ya, Soutshby'de Christy'de tabloları parmak izi açısından inceletelim ve tabloları temize çıksın. Yoksa parayı iade edersem sahtekârlığı kabul etmiş olurum" şeklinde konuşuyordu. Peker'le işadamları arasındaki ihtilaf sürerken, Peker tablolarının sahtelerini yapmakla suçlanan öteki yeğen Tanyeli de Nokta'ya gelecek ve içini dökecekti. "Bir ressam resminden sadece ve sadece kendisi sorumludur, Orhan'ın deyimiyle yaptığı her resmin, her desenin, her çiziktirdiği kâğıdın her santimetrekaresinden sorumludur. Bugün Orhan'ın 11. ölüm yıldönümü. Onun resim dünyasında tek tanımı aşktır, sevmediği, inanmadığı, şüphelendiği bir şeyin resmini yapmamıştır. Böyle bir erdemi ve seviyeyi bize sunduğu için onu yüreğinden öpüyorum. Bana atfedilen sahtekârlık iddialarına gelince, bu pisliliği de ortaya çıkaracağım" diyen Tan-

yeli konuşmasının bir yerinde sahtekârlığın sadece resim kopyasıyla sınırlı olmadığını, ressama ait olduğu iddia edilen imzasız resimlere de imza atılma olayının olduğunu ve zaman zaman kendisine de bu tür tekliflerin geldiğini anlatıyordu. Konuşmanın burasında Galeri Artizan'ın sahibi eski arkadaşı Ertan Mesçi'yi de Nokta telefonundan arayan Tanyeli konuşmayı imza meselesine getiriyor ve aralarında şöyle bir telefon konuşması geçiyordu.

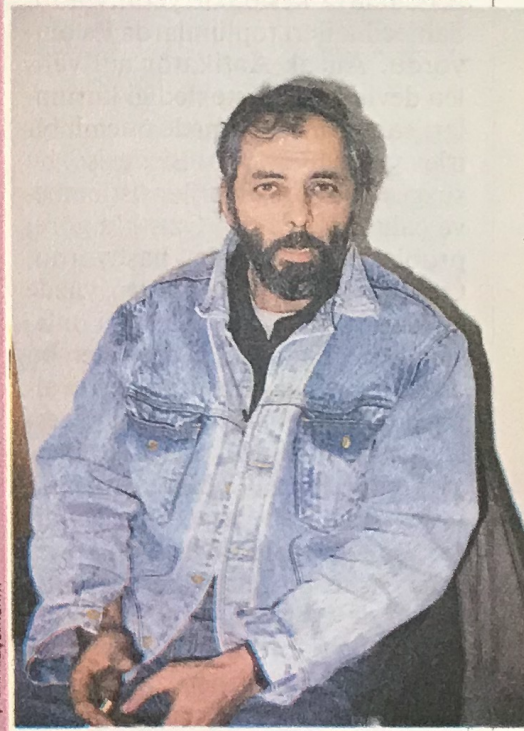
Tanyeli: Peki n'olacak bu işler, yani bu sahte tablolar, imzalar hikâyesi.

Mesçi: Kimse seni doğrudan suçlamıyor. Zaten sen yapmadıktan sonra niye üzülüyorsun ki?

Tanyeli: Ama biliyorsun bir de Orhan'ın yerine imza meselesi var. Hani sen de bana demiştin ki, at bir imza ne çıkar, şimdi sen bu görüşü savunuyorsun değil mi?

Mesçi: Yani imza meraklıları oldukça bu böyle olacak. Şimdi tablo Orhan Peker'inse, bunu sen ben biliyorsak, senin oraya Orhan Peker'in imzasını atman neyi değiştirir. Piyasa bu, bunu istiyor.

Tanyeli: Abi yani ben oraya resmin arkasına "Ben Orhan Peker'in yeğeni Yavuz Tanyeli onun resmini bilen bir ressam olarak bu resmin Orhan Peker'e ait olduğun-



ÇAĞRI KILICINOKTA

nu deklare ediyorum" deyip imzalasam olmaz mı?

Mesçi: Yahu Yavuzcum, kim seni ne bilir, kim bilir Yavuz Tanyeli'yi, herkes Orhan Peker'i bilir. Herkes imza peşinde, işte millette imza merakı olduğu için de sen oraya o imzayı atacaksın. Zaten resmin de Orhan Peker'e ait olduğunu biliyorsak mesele yok.

Tanyeli: Abi ben bu görüşe katılmıyorum. Yarın seninle görüşmeye de gelmeyebilirim. Ama haberin olsun bak ortalığı karıştıracağım. Her şey ortaya çıksın artık.

çok zorlaştığından, "birileri" ressam yerine imza atıveriyordu. Özişik bu tür örneklerle rastlamıştı. Ayrıca bu resimlerin salt bu nedenle karalanmasını doğru da bulmuyordu.

Gerçek nerede? Sahte tabloları anlamak çok kolaydı. Milyonların yatırıldığı bu piyasada havadan kazanmanın en basit ve doğrudan yoluydu. Ama sahte imzayla orijinal resimler neden lekeleniyordu? Bunu Galerî Artizan sahibi Ertan Mesçi iki kelimeyle ifade ediyordu: "İmza merakı." Koleksiyonundaki resimlerin imzasız olmasını istemeyen işadamları, orijinal de olsa, imzasız resme yüz vermiyorlardı. "Birileri de" onların istediklerini veriyordu.

Böylesine yaygın bir sahtecilik, salt resme olan talepten mi kaynaklanıyordu? Yaşar Özişik'a göre talep önemli bir nedendi ama olayı açıklamaya kesinlikle yetmiyordu. Sahtecilik ileri toplumlar da oluyordu. Ancak Antikatör adı verilen devletin de desteklediği kurumlar, sahteciliği önlemede önemli bir işlev yükleniyorlardı. Bizde ise, bu süzgeç görevini galeriler üstlenmeye çalışıyorlardı ki, Özişik'a göre, problem de burada başlıyordu. Özişik her satılan resimden yüzde 40 alan galerilerin, sahteciliği önlemeyeceği kanısındaydı. Zaten bu nedenle birkaç yıldır resim satın almayı bırakmıştı. Eğer alacaksa ressamın kendisinden, aracısız almayı tercih ediyordu. Ali Koçman da resim almaktan vazgeçenlerdendi. Koçman ise sahte söylentileri konusunda "Acaba galeriler arası çekişmenin de etkisi var mı?" diye bir soru yöneltiyordu.

Çözüm mü? Ekspertizlerden koleksiyonerlere kadar herkes aynı şeyi düşünüyordu. Her şeyden önce her ressamın eserleri geniş bir tasniften geçirilmeli, kullandıkları bütün imzalar tespit edilmeli ve gerekli tüm enformatif bilgiler kitap haline getirilmeliydi. Özişik'a göre gerçek çözüm burjuvanın daha çok resim almasındaydı. Özişik şöyle diyordu: "Bırakın burjuva resim alsın, sahtesini de, orijinalini de bol bol alsın. Nasıl olsa bir gün kendisini korumak isteyecek, ileri toplumlar da olduğu gibi gerçek uzmanlara ihtiyaç duyacaktır. O zaman da bütün çözümler gündeme gelir. Şimdi bize gerekli olan resim piyasasının her nasıl olursa olsun gelişmesidir." ●

Rizeli Bulut'tan altınli umut...

Erzurum'da fırıncılık yapan Rizeli Bulut Derici, ekmeklerin içine koyduğunu söylediği yarım Cumhuriyet altınlarıyla satışını ikiye katladı

"Halkın bir numaralı gıdası olan ekmeği lotaryaya alet etmek çok çirkin bir davranış. Bu adamlar düpedüz halkı kandırıyorlar. Duydum ki, bu işe inanan vatandaşlar aldıkları ekmeği didik didik edip ufacık parçalara ayırıyorlarmış. Tabii o zaman da ekmeği ekmeklikten çıkıp ziyan oluyor..."

Erzurum Fırıncılar Derneği Başkanı Turhan Ahmet Levent, bir süredir Erzurum kamuoyunun zihnini bulandıran "altınli ekmeği" olayını böyle değerlendiriyordu. Levent'e göre, kendilerinin dernek olarak pek bir şey yapma imkânları yoktu ama ilgili mercilerin olaya neden ilgisiz kaldıklarını anlamak son derece güçtü. Belediye ve vilayet harekete geçmek için halkın altınli ekmekten "zehirlenmesini" mi bekliyordu acaba?

Erzurum'da bir Karadenizli. Turhan Ahmet Levent'in ilgili mercileri göreve davet ettiği "altınli

ekmek" olayının kahramanı, Bulut Derici adlı "altın" kalpli bir Rize'liydi. Rizeli Bulut en görkemli yıllarını 88'lerde yaşıyordu. Bu tarihte biri Düzce'de, diğeri ise Erzurum'da olmak üzere iki ekmeği fırını vardı. Ne ki, ekonomik istikrarsızlık onu da etkilemiş ve Düzce'deki fırını kapatmak zorunda kalmıştı. Üstüne üstlük Erzurum'daki fırını, yani Yıldız Ekmek Fabrikası da tamamına on bir ay kepenkleri indirerek Erzurumlulara hizmet zevkinden mahrum olmuştu. Ama Rizeli Bulut, bu on bir aylık dönemi sürekli hizmete yönelik düşünceler üretmekle değerlendirmişti...

Bulut'un en büyük yardımcısı, tam gaz Karadeniz usulü çalışan beyni ve televizyonda bıkmadan usanmadan izlediği reklamlardı. Özellikle reklamlar... Herkes bir şeyler veriyordu ve bu bir şeylerin yanında o bir şeylerin verilmesine vesile olan ana ürün de veriliyordu

Rizeli Bulut Derici, Rizeli Bakan Mesut Yılmaz'la propagandasını güçlendiriyordu

